

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Modern Economics

Електронне наукове видання з економічних наук

Виходить 6 разів на рік

№ 2 (2017)

Миколаїв
2017

Засновник: Миколаївський національний аграрний університет.

Головний редактор: ШЕБАНІН В. С. – д-р техн. наук, професор, академік НААН України.

Заступник головного редактора: СІРЕНКО Н. М. – д-р екон. наук, професор.

Відповідальний секретар: ПОЛТОРАК А. С. – канд. екон. наук.

Члени редакційної колегії: НОВІКОВ О. Є. – д-р екон. наук, доцент; ПОТРИВАЄВА Н. В. – д-р екон. наук, професор; ВИШНЕВСЬКА О. М. – д-р екон. наук, професор; БАНЄВА І. О. – д-р екон. наук, професор; БАРАНОВА В. Г. – д-р екон. наук, професор; ГАВРИШ В. І. – д-р екон. наук, професор; ГАРКУША О. М. – д-р екон. наук, професор; ГОНЧАРЕНКО І. В. – д-р екон. наук, професор; ГУДЗИНСЬКИЙ О. Д. – д-р екон. наук, професор; ДУБІНІНА М. В. – д-р екон. наук, доцент; ЄРМАКОВ О. Ю. – д-р екон. наук, професор; ІРТИЩЕВА І. О. – д-р екон. наук, професор; КІЩАК І. Т. – д-р екон. наук, професор; КОТИКОВА О. І. – д-р екон. наук, професор; КЛЮЧНИК А. В. – д-р екон. наук, професор; КСЬОНЖИК І. В. – д-р екон. наук, доцент; ПОГРИЩУК Б. В. – д-р екон. наук, професор; САХАЦЬКИЙ М. П. – д-р екон. наук, професор; УШКАРЕНКО Ю. В. – д-р екон. наук, професор; ЧЕРВЕН І. І. – д-р екон. наук, професор; ШЕБАНІНА О. В. – д-р екон. наук, професор; ЯЦЕНКО В. М. – д-р екон. наук, професор; БАБЕНКО М. Д. – канд. екон. наук, доцент; БАРИШЕВСЬКА І. В. – канд. екон. наук, доцент; БУРКОВСЬКА А. В. – канд. екон. наук, доцент; ВОЛОСЮК Ю. В. – канд. техн. наук, доцент; КЛОЧАН В. П. – канд. екон. наук, доцент; КОЗАЧЕНКО Л. А. – канд. екон. наук, доцент; КУЗЬОМА В. В. – канд. екон. наук, доцент; ЛУНКІНА Т. І. – канд. екон. наук, доцент; МЕЛЬНИК О. І. – канд. екон. наук; СІРЦЕВА С. В. – канд. екон. наук; ЧЕБАН Ю. Ю. – канд. екон. наук, доцент; ШИШПАНОВА Н. О. – канд. екон. наук; АСТАФ'ЄВА В. О. – канд. екон. наук, доцент (Республіка Білорусь); Джулія Олбрайт – PhD, професор (США).

Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет вченою радою

Миколаївського національного аграрного університету

(протокол № 9 від 25 квітня 2017 р).

Виходить 6 разів на рік.

Посилання на видання обов'язкові.

Точка зору редакційної колегії не завжди збігається з позицією авторів.

Адреса редакції: 54020, Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9,

Миколаївський національний аграрний університет

тел. 0 (512) 58-03-25

www.modecon.mnau.edu.ua

e-mail: modecon@mnau.edu.ua

© Миколаївський національний
аграрний університет, 2017

УДК 338.439.5:637.1

Козаченко Л. А., кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету, м. Миколаїв, Україна

Чебан Ю. Ю., кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування Миколаївського національного аграрного університету, м. Миколаїв, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ КРИЗИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

У статті досліджено сучасні тенденції розвитку підприємств молокопереробної промисловості України на основі офіційних статистичних даних. Проаналізовано динаміку обсягів виробництва молока та молочної продукції, реалізації основних видів молочної продукції. Розглянуто обсяги експорту та імпорту продукції вітчизняних підприємств молокопереробної промисловості. Вивчено умови господарювання молокопереробників, що зумовлюють виникнення їх кризового стану. Визначено основні вектори діяльності молокопереробних підприємств, що забезпечать конкурентоспроможність молочної продукції та покращать перспективи їх входження на європейський ринок.

Ключові слова: молокопереробні підприємства, молоко та молочна продукція, криза.

Козаченко Л. А., кандидат экономических наук, доцент кафедры учёта и налогообложения Николаевского национального аграрного университета, г. Николаев, Украина

Чебан Ю. Ю., кандидат экономических наук, доцент кафедры учёта и налогообложения Николаевского национального аграрного университета, г. Николаев, Украина

СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПРЕДПОСЫЛКИ ВОЗНИКНОВЕНИЯ КРИЗИСА НА ПРЕДПРИЯТИЯХ МОЛОКОПЕРЕРАБАТЫВАЮЩЕЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УКРАИНЫ

В статье исследовано современные тенденции развития предприятий молокоперерабатывающей промышленности Украины на основании официальных статистических данных. Проведён анализ динамики объемов производства молока и молочной продукции, реализации основных видов молочной продукции. Рассмотрены объемы экспорта и импорта продукции отечественных предприятий молокоперерабатывающей отрасли. Изучены условия хозяйствования молокоперерабатывающих предприятий, что приводят их кризисному состоянию. Определено основные направления деятельности молокоперерабатывающих предприятий, что обеспечат конкурентоспособность молочной продукции и улучшит перспективы их вхождения на европейский рынок.

Ключевые слова: молокоперерабатывающие предприятия, молоко и молочная продукция, кризис.

Kozachenko Liliia, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department accounting and taxation, Mykolayiv national agrarian university, Mykolayiv, Ukraine

Cheban Yulia, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department accounting and taxation, Mykolayiv national agrarian university, Mykolayiv, Ukraine

MODERN POSITION AND PRECONDITIONS OF CRISIS ORIGIN AT DAIRY INDUSTRY COMPANIES IN UKRAINE

Modern tendencies of dairy industry companies' development were examined in the article on basis of official statistic data. Moreover, production level and realization dynamic of dairy production were analyzed as well as export and import range of domestic dairy industry companies' production. Conditions of dairy makers' management which will cause the emergence of its crisis status were also researched. Principal activity vectors of dairy companies were defined. Hence, these vectors will provide dairy production competitiveness and will improve its perspectives at European market penetration.

Keywords: dairy companies, milk and dairy production, crisis.

Постановка проблеми. Молокопереробна промисловість є однією з пріоритетних галузей молочної індустрії України, що зумовлено значущістю молока і молокопродуктів в життєдіяльності людини і суспільства та значним потенціалом даних підприємств у вирішенні світової продовольчої безпеки.

В сучасних умовах боргового навантаження на вітчизняну економіку, фінансова, політична та економічна нестабільність, значний вплив інфляції, що зумовлює зростання собівартості продукції українських виробників, стали суттєвими зовнішніми факторами, що зумовили появу кризової ситуації переважної більшості суб'єктів господарювання молокопереробної галузі.

Критичність цієї ситуації полягає в тому, що вітчизняні молокопереробні підприємства, які не мають достатнього досвіду виживання в умовах кризових фаз циклічного розвитку економіки, стикаються з рядом нових проблем. Досить часто вони застосовують різні підходи до їх вирішення, які базуються загалом на неперевіреному досвіді, інтуїтивних рішеннях, що призводить до втрати часу, упродовж якого криза встигає призвести до банкрутства підприємства.

Стабільність та ефективність функціонування молокопереробних підприємств має велике значення як для самих господарюючих суб'єктів, так і для суспільства в цілому. Адже рівновага, збалансованість,

зростання обсягів виробництва, реалізації продукції, ефективного використання ресурсів і в зв'язку з цим отримання прибутку дає можливість підприємствам почувати себе у сучасних умовах господарювання більш впевнено, і основне – розвиватися.

Розвиток кризових явищ в країні і світі, з одного боку, і зацікавленість держави і суб'єктів господарювання в максимальному збереженні молокопереробних підприємств, що мають стратегічний потенціал для України, з іншого боку, зумовлюють актуальність дослідження сучасних передумов виникнення кризи вітчизняних підприємств молокопереробної промисловості та полягає у спробі вирішення основних завдань та пошуку інструментарію своєчасного її запобігання в практичній діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сформовані кризові умови господарювання підприємств молокопереробної індустрії викликають підвищений інтерес з боку вітчизняних вчених не тільки на макро-, але й на мікрорівнях. Зокрема, вивчення сучасних тенденцій діяльності молокопереробних підприємств, представлено такими науковцями, як Н. Белінська, В. Бойко, Л. Корчевська, П. Саблук, О. Сопко, Т. Тимофіїв, О. Пащенко, А. Погребянк, А. Пономаренко, Г. Федосєєва, В. Прохорова, О. Терещенко, І. Троц та іншими. Водночас, необхідність забезпечення підприємств молокопереробної галузі дієвим

інструментарієм антикризових заходів, їх адаптації до негативних явищ у розвитку економіки, зумовлює подальше дослідження, як в науковому так і організаційно-практичному аспектах.

Мета статті полягає у дослідженні сучасних тенденцій діяльності підприємств молокопереробної промисловості в Україні, а також визначені векторів покращення господарювання в умовах кризи.

Виклад основного матеріалу. Нестабільний розвиток української економіки, недосконале інституційне забезпечення функціонування молокопереробних підприємств, значне падіння виробництва якісної молоко-сировини, низька конкурентоспроможність вітчизняної молочної продукції дають підстави виникненню кризи вітчизняних підприємств молокопереробної промисловості. В результаті відсутності відповідних профілактичних заходів, як на рівні держави так і самих виробників, такі кризові ситуації, можуть викликати надмірну розбалансованість в діяльності молоко виробників, а також призвести до нездатності фінансового забезпечення виробничого процесу.

Проаналізувавши статистичну інформацію щодо господарювання вітчизняних молокопереробних підприємств, ми чітко простежуємо негативні тенденції, що склалися у молокопереробній промисловості

останніми роками. Так, у 2016 році в Україні було вироблено 1,6 млн т молочних продуктів, це на 0,05 млн т менше, ніж у 2015, та на цілих 0,3 млн т, ніж два роки тому [1].

Це було зумовлено світовою кризою молочної ринку, попередні два роки спостерігалися низькі ціни на молочні продукти у світі та досить мляву торгівлю, а також втратою основного ринку збуту української молочної продукції - Росії.

Сьогодні в Україні діяльність по переробці молока здійснюють 260 підприємств, з них близько 80% ринку контролює 10 великих підприємств і заводів, значна частина яких входить до складу великих холдингів, що розташовані у містах Києві, Харкові, Одесі, Чернігові, Львові, Тернополі, Дніпропетровську, Житомирі, Запоріжжі, Черкасах.

Українська молочна промисловість працює у трьох основних напрямках діяльності: виробництво цільномолочної продукції, виробництво сирів та виробництво масла (а також сухого молока й казеїну). Найбільш емним у сировинному вимірі є виробництво сиру та масла, але найважливішим вважається виробництво цільномолочної продукції, оскільки це є продукти першої необхідності у споживчому кошику громадян [2].

Проаналізуємо динаміку виробництва молочних продуктів вітчизняними підприємствами за останні чотири роки (табл 1).

Таблиця 1 **Динаміка обсягів виробництва основних молочних продуктів за видами у 2013-2016 рр , тис т**

Види молочної продукції	Роки				Відхилення 2015 р до 2013р		Відхилення 2016 р до 2013р	
	2013	2014	2015	2016	+/-	%	+/-	%
Молоко рідке оброблене (пастеризоване, стерилізоване, гомогенізоване, топлене, пептизоване)	972	1117	965,6	926,2	-6,4	-0,7	-45,8	-4,7
Масло вершкове	94,3	114	109,0	101	-14,7	15,5	6,7	7,1
Сир свіжий неферментований (недозрілий і невитриманий; уключаючи сир із молочної сироватки та кисломолочний сир)	83,7	74,7	67,2	69,6	-16,5	-19,7	-14,1	-16,8
Сири жирні	165	130	122,6	113,1	-42,4	-25,7	-51,9	-31,5
Йогурт та інші ферментовані чи сквашені молоко та вершки	522	473	426,1	420,2	-95,9	-18,4	-101,8	-19,5

Джерело: складено авторами за даними Державної служби статистики України [1]

Найбільше в Україні молокопереробні підприємства виробляють питного молока та йогуртів – 56,8% та 25,8% у структурі за підсумками 2016 року, відповідно. За підсумками 2016 року приріст було відмічено при виробництві кисломолочного сиру. Обсяг виробництва першого склав 69,6 тис т, що на 3,6% більше, ніж у 2015р. При цьому, щороку скорочується виробництво інших видів молочної продукції: майже на 8% скоротилося виробництво жирних сирів - до 113,1 тис т; на 4% скоротилися обсяги молока – 926,2 тис т, та на 1,4% кисломолочної продукції (йогурт, кефір, сметана) – 420,2 тис т.

В порівнянні із 2013 р. у 2016 р. знизилось виробництво молока (-4,7%), твердого сиру (-13%), масла вершкового (-7,1%) та сирів свіжих неферментованих (-16,8%), йогуртів та інших ферментованих чи сквашених молока та вершків (-19,5%).

Обсяг переробки молока в 2015 році склав трохи більше 4,2 млн т, що на 0,3 млн т менше, ніж у 2014 році. З них приблизно 2,5 млн тон молока вироблено промисловими підприємствами, 1,7 млн грн - населенням. В цілому виробництво молочних продуктів скоротилось на 9,2% і становить приблизно 1,37 млн тон. На рис. 1 наведено обсяги реалізації молочно продукції у 2012-2015 рр. [1].

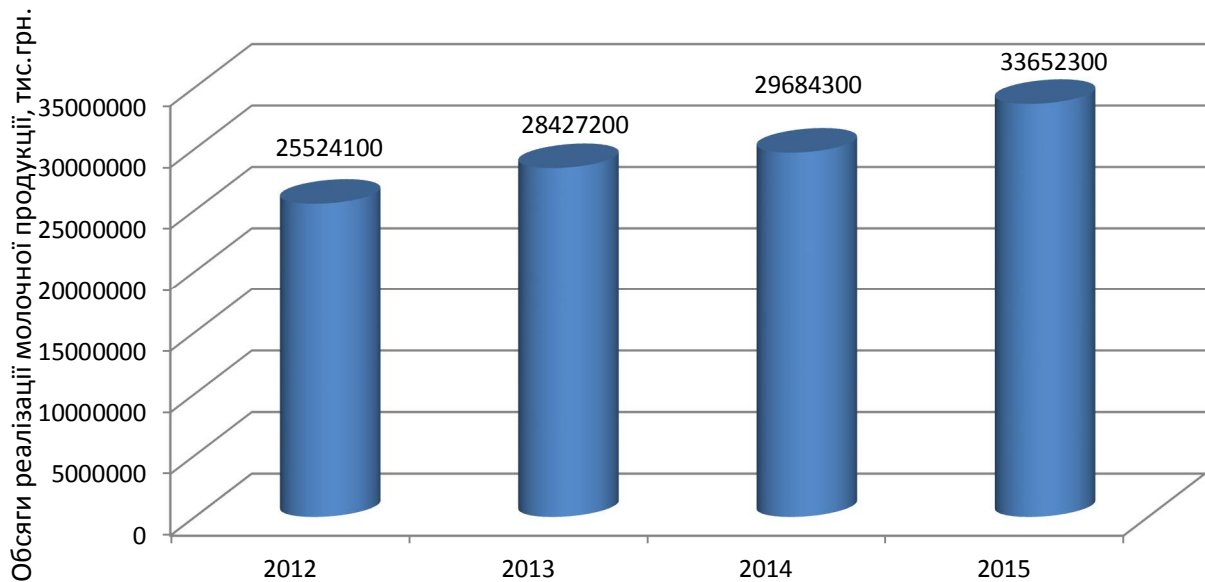

Рисунок 1 – Обсяги реалізації молочної продукції в Україні у 2012-2015 рр, тис грн

Джерело: побудовано авторами за даними Державної служби статистики України [1]

За даними Державної служби статистики (рис.1), Україна (без урахування тимчасово окупованій території Криму і Севастополя, частини зони проведення АТО) в 2015 році скоротила виробництво молока на 4% в порівнянні з 2014 роком до 10,682 млн т, а в 2014 році скоротила виробництво молока на 0,5% - до 11,13 млн т [1].

в Україні є: низька якість вітчизняної продукції, низький рівень доходів населення, постійне зростання цін реалізації молочних товарів.

Найсуттєвіша проблема, з якою постійно стикаються молокопереробні підприємства –

Ціни на молочну сировину в 2016 році зросли на 25% в гривні, оптово-відпускні на 21-25%, роздрібні ціни на молочну продукцію на 31-35% [3].

Вважаємо, що крім скорочення виробництва вітчизняної молочної продукції, основними причинами зменшення її споживання це сировина в необхідних для забезпечення виробничих потужностей об'ємах та її низька якість.

Наразі, кризові процеси, що відбуваються у молочному скотарстві, супроводжуються динамічним скороченням молочного стада,

нестабільністю виробництва та зменшенням обсягів сировинних ресурсів, невідповідністю їх якості світовим стандартам. Це безперечно впливає на якість продукції і цінову політику

продукції підприємств молокопереробної галузі.

Так, за останні роки обсяги виробництва молока потрохи зменшується, про що свідчать дані рисунку 2.

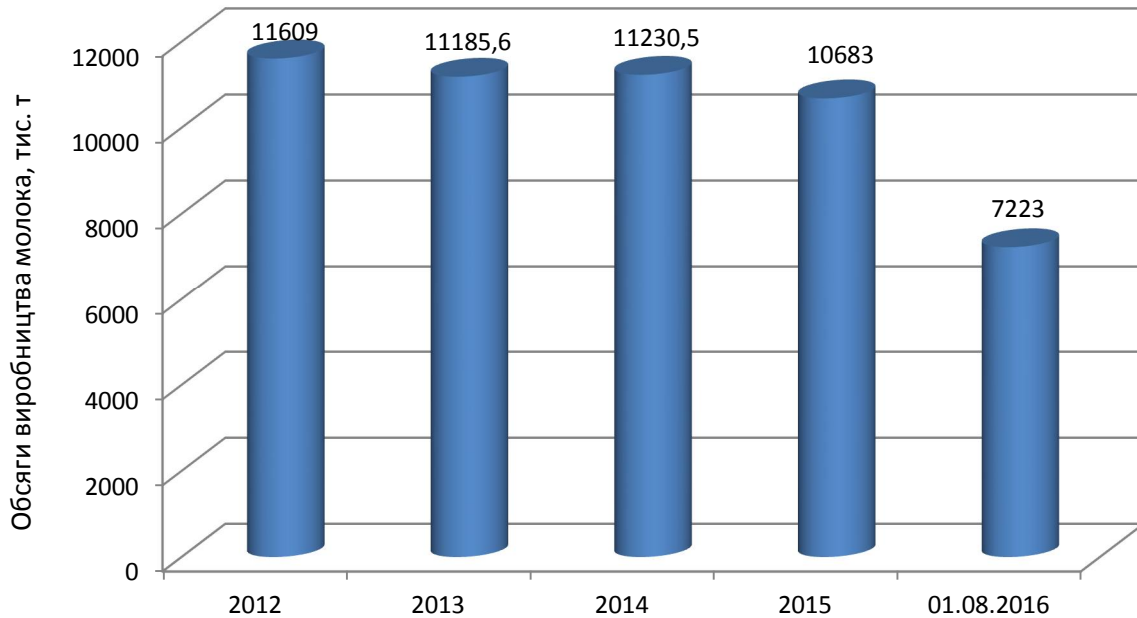

Рисунок 2 – Обсяги виробництва всіма видами господарств молока в Україні за 2012-2016 рр, тис грн

Джерело: побудовано авторами за даними Державної служби статистики України [1]

В Україні протягом 2012 – 2015рр. та 7 місяців 2016 року скорочується виробництво молока, що пов'язано зі зменшенням поголів'я корів. Дані Державної служби статистики свідчать, що у 2015 р. у господарствах населення утримувалося близько 1747,8 тис голів поголів'я корів, де їх чисельність становила на 6,7% менше, ніж у 2014 р, тоді як в сільськогосподарських підприємствах налічується майже в 3,3 рази менше тварин порівняно з приватними домогосподарствами, а саме 528,0 тис голів (-6,4% до минулого року) [2]. За рахунок збільшення у 2015 році продуктивності корів середній удій на корову складає 5426 кг молока - в сільськогосподарських підприємствах, що на 4,2% більше, ніж у 2014 р [1].

За офіційними даними статистики, станом на 01.02.2017 поголів'я корів скоротилося на 2,8% в порівнянні з 2016 роком. Відповідно

зменшення кількості молока зумовило зниження виробництва основних видів молочних продуктів, зокрема: обробленого молока на 4%; сухого молока та вершків на 3%; кисломолочної продукції на 1%; сирів на 8%.

Та все ж, вітчизняний ринок молочних продуктів володіє значним потенціалом для розвитку галузі, навіть в умовах постійного скорочення поголів'я, нестабільної цінової ситуації та значної зношеності обладнання.

Міжнародні ринки молочної продукції відкривають значні можливості для диверсифікації виробництва молочної продукції, нарощування її виробництва, збільшення доходів як товаровиробників, так і держави [5].

Експорт молочних продуктів в 2015 здійснювався до 90 країн світу і склав 131 тис т на загальну суму 214,4 млн. дол. США.

З 1 січня 2016 року українські молокопереробні підприємства отримали дозвіл на поставку молочних продуктів до країн Європейського союзу. Однак, українська молочна продукція виявилась на ринку Європи не конкурентоздатною, тому таких поставок майже не було.

У 2016 році Україна почала активно працювати в торгівлі молочними продуктами з Китаєм, Єгиптом, ОАЕ, Бангладешем, В'єтнамом. До Китаю іде 13% всієї експортної сироватки та ще 16,5% до В'єтнаму. 10% експорту масла припадає на Єгипет. Майже 11% експорту сухого молока постачають до Бангладеш, а 8,8% кисломолочних продуктів потрапляє до ОАЕ [6].

Та загалом, у 2016 році експорт української молочної продукції зменшився на 10% у і склав 109,2 тис т, у 2015 – 120,7 тис т.

В той же час спостерігаємо зростання імпорту молокопродукції на 33,1% до 102 тис т. Традиційними постачальниками у 2016 році молокопродуктів в Україну стали виробники з Польщі, Німеччини, Франції та Фінляндії [6].

Отже, протягом 2013-2016 рр. продовжувались тенденції щодо посилення конкуренції на ринку молока та молочної продукції України. Молокопереробні підприємства працюють за умов жорсткої конкуренції та обмеженого попиту на молокопереробну продукцію. Це пояснюється низькою платоспроможністю населення та зростанням цін.

З ринку пішли або були поглинені значна кількість малих та середніх підприємств. На думку Л. Корчевської основна конкуренція серед виробників відбувалася за сировинні ресурси, а також за прихильність споживача, що знаходилась в площині маркетингових та інноваційних заходів [7]. Останні три роки спостерігається стагнація виробництва молочної продукції і скорочення молокопереробних підприємств. Так, з 360 молокопереробників у 2010 р, у 2014 році залишилось 285, у 2015 році – 260.

Основною проблемою молокопереробної промисловості України є якісна сировинна

база, наразі у населення закуповується молоко, що унеможливорює контроль за рівнем якості цієї сировини. Така ситуація відповідно впливає і на характеристики готової молочної продукції, яка на жаль, не спроможна бути достатньо конкурентною на зовнішніх ринках, де стандарти якості молочної галузі значно вищі.

Також сучасний стан обладнання, що використовується для виготовлення молочної продукції в Україні має зношеність близько 80%. На жаль, не всі молокопереробні підприємства спроможні швидко оновити його.

Останні події в країні зумовили перерозподіл ринків збуту для виробників, зокрема і молочної продукції. Саме тому вітчизняні молокопереробники відчували конкуренцію поряд з європейськими виробниками, які зайнялися пошуком нових альтернативних ринків збуту молока та молочної продукції.

Сьогодні розвитку вітчизняної молочної промисловості приділяється мало уваги і з боку держави. В 2007 в Україні було затверджено галузеву Програму розвитку молочного скотарства до 2015 року. Її реалізація не принесла практичного результату за недостатністю фінансування, а також постійної належної державної підтримки.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Отже, виділимо ряд передумов, що спричиняють кризу в діяльності підприємств молокопереробної промисловості, зокрема: дефіцит сировини на вітчизняному молочному ринку, що спричинила стійка динаміка скорочення поголів'я корів; сезонність виробництва молока та його дрібнотоварний характер; якість молока не відповідає світовим стандартам; неефективна співпраця між виробниками сировини та молокопереробниками; вплив неформальних інститутів (корупція, бюрократія); низький рівень державної підтримки молокопереробних підприємств.

Наразі сучасний ринок молочних продуктів в Україні є перспективним в економіці країни

і усунення його слабких сторін дозволить молокопереробникам бути конкурентними на вітчизняному та світовому ринку.

Логіка вивчення сучасних тенденцій розвитку молокопереробної галузі полягає у розробці та застосуванні у подальших

дослідженнях спеціальних комплексних заходів щодо кожної групи проблем з метою усунення чинників, які зумовлюють кризові передумови на підприємствах молокопереробної промисловості України.

Література:

1. Державний комітет статистики України : офіційний сайт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Пашченко О. В. Функціонування ринку молока і молочних продуктів / О. В. Пашченко // Економіка АПК. – 2010. – № 8. – С. 43–48.
3. Белінська Н. С. Економічна ефективність діяльності молокопереробних трансформацій в Україні : монографія / Н. Белінська, О. Лесько. – Вінниця : ВНТУ, 2012. – 280 с.
4. Тимофіїв Т. Ю. Перспективи розвитку виробництва та переробки молока в контексті євроінтеграції / Т. Тимофіїв // Регіональні економічні проблеми в умовах сучасних викликів : зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 27-28 лютого 2015 р.). – К. : ГО «Київський економічний науковий центр», 2015. – С. 65-68.
5. Федосєєва Г. С. Україна на світовому ринку молочної продукції: проблемні питання та перспективи / Г. Федосєєва // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2016. – № 6. – Ч.3. – С. 110–112.
6. Аграрний 2016-й: з чим закінчила рік молочна галузь та чого чекає зараз [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <https://goo.gl/SWTwwS>.
7. Корчевська Л. О. Проблеми та напрями забезпечення економічної безпеки підприємств молочної галузі України / Л. Корчевська // *Podjęcie Naukowe & Zastosowane Technologie* Vol. 10. – 2016. – Електронний ресурс. – Режим доступу: <https://Documents%20and%20Settings/unity.pdf>.

References:

1. The state statistics Committee of Ukraine (2017), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua> (Accessed 27 April 2017).
2. Pashchenko, O. V. (2010), "Functioning of the market of milk and dairy products", *Ekonomika APK*, vol. 8, pp. 43–48.
3. Belinska, N. and Les'ko, O. (2012), *Ekonomichna efektyvnist diialnosti molokopererobnykh transformatsii v Ukraini* [Economic efficiency of milk processing transformations in Ukraine], VNTU, Vinnytsia, Ukraine.
4. Tymofiiiv, T. Yu. "Prospects of development of milk production and processing in the context of European integration", *Zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii* [A collection of materials of International scientific-practical conference], Regionalni ekonomichni problemy v umovakh suchasnykh vyklykiv [Regional economic problems in the context of modern challenges], Kyiv, Ukraine, 27–28 February 2015, pp. 65–68.
5. Fedosieieva, H. S. (2016), "Ukraine on the world market of dairy products: problems and prospects", *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*, vol. 6, no. 3, pp. 110–112.
6. Ahrarnyi 2016-y: z chym zakinchyla rik molochna haluz ta choho chekaie zaraz, available at: <https://goo.gl/SWTwwS> (Accessed 27 April 2017).
7. Korchevska, L. O. (2016), "Problemy ta napriamy zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstv molochnoi haluzi Ukrainy", *Podjęcie Naukowe & Zastosowane Technologie*, vol. 10, available at: <https://Documents%20and%20Settings/unity.pdf> (Accessed 27 April 2017).

З М І С Т

Боднар О. А. ЕВОЛЮЦІЙНІ ПІДХОДИ У ФОРМУВАННІ МОДЕЛІ СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ	5
Гнатишин Л. Б. ФЕРМЕРСЬКІ ГОСПОДАРСТВА КАРПАТСЬКОГО РЕГІОНУ УКРАЇНИ В КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДОКТРИНИ ЇХ РОЗВИТКУ	12
Дубініна М. В., Сирцева С. В. ІНТРАПРЕНЕРСТВО ЯК МЕТОД ФОРМУВАННЯ ВНУТРІШНЬОФІРМОВОЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	19
Козаченко Л. А., Чебан Ю. Ю. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ КРИЗИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ МОЛОКОПЕРЕРОБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ	25
Костирко А. Г., Гураль Ю. І. СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РИНКУ АУДИТОРСЬКИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	32
Лункіна Т. І., Каратай Т. М. ВПЛИВ СОЦІАЛЬНО-ОРІЄНТОВАНОГО БАНКІВСЬКОГО УПРАВЛІННЯ НА ДОБРОБУТ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	37
Пісоченко Т. С., Лугова О. І. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ЕКСПОРТНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ АГРОПРОДОВОЛЬЧОГО ПІДКОМПЛЕКСУ	44
Полторак А. С., Усенко О. С. ОПТИМІЗАЦІЯ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ФІСКАЛЬНОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ	50
Потриваєва Н. В., Агеєнко І. В. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ РОЗВИТКУ ЛІЗИНГОВИХ ВІДНОСИН	55
Шпикуляк О. Г., Ходаківська О. В. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРОГНОЗУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ ЗА МЕТОДОЛОГІЄЮ «ФОРСАЙТ».....	60